

individuelle instrumenter, hvilket gjorde både seleksjon og håndtering ganske komplisert.

Avansert periodontitt med økt tannmobilitet ble i alminnelighet behandlet med ekstraksjon. Hvis vi ser bort fra kauterisering, som går langt tilbake i historien, og at rettlinjert gingivektomi ble brukt allerede på attenhundretallet, kom periodontalkirurgien (flapoperasjoner, benkirurgi, etc.) først for alvor i gang etter publikasjoner av Widmann i Sverige (1917), Neumann i Tyskland (1912) og Zandler i USA (1918). Den rådende oppfatning av periodontal patogenese var imidlertid at alveolarbenet apikalt for den inflammatoriske gingiva var infisert eller nekrotisk og at kirurgiske inngrep derfor måtte inkludere reseksjon av det alveolære ben.

Selv om mellomkrigstiden kunne vise til markante fremskritt i forståelsen av de periodontale vevs mikrostruktur i normaltilstand og under sykdom, var det fortsatt liten enighet om lidelsenes etiologi og patogenese. Og uten at det klart fremgår av teksten, førte dette til mildt sagt uklare retningslinjer for de periodontale sykdommers behandling og profylakse. Ja, for oss som opplevde det intellektuelle kaos og den profesjonelle ineffektivitet som preget både undervisning og praksis, kom Jens Wærhaugs doktoravhandling og det nye paradigme for behandling av den kroniske periodontitt som en revolusjonerende befrielse. Uten å bli for sjåvinistisk må det sies at selv om den skandinaviske skole får rikelig omtale for å ha innledet en ny æra i periodontien, så virker det som om forfatterne ikke helt har fornemmet den betydning den moderne periodonti har hatt, både når det gjelder effektiviteten og forutsigbarheten i pasientbehandlingen og den intellektuelle tilfredsstillelse hos fagets utøvere, samt de ringvirkninger denne nyorientering av periodontien hadde i andre fagområder som protetikk, biddfunksjonslære, fyllingsterapi og utviklingen av dentale implantater.

Bokens avsluttende kapitler 27–30 er korte oversikter over utviklingen av undervisningen i periodonti, periodonti som spesialitet, og tanker om fremtiden, og kompletterer dermed periodontologiens historie opptil tusenårsskiftet. Det man kanskje savner i dette høyst verdifulle bidrag til den odontologiske litteratur, er en representativ beskri-

velse av de periodontale lidelsers statistikk (sykdomsprevalens, distribusjon og populasjonsdata i relasjon til behandling og profylakse). Den slags data er ikke alene viktige sider av fagområdets *raison d'être*, men ville også reflektere dets målbare suksesser og fortsatte ufullkommenhet.

Jeg anbefaler boken på det varmeste til alle tannleger – periodontister som allmennpraktikere, og til alle kliniske lærere som via bokens innhold ville kunne viderefordre viktige odontologiske milepæler til relativt historieløse studentkull.

Harald Løe

Chicago: Quintessence Publishing Co, Inc; 2003. ISBN 0-86715-424-1 (pbk). 224 sider, 87 illustrasjoner.

Rodney D. Phoenix, David R. Cagna, Charles F. DeFreest.

Stewart's Clinical Removable Partial Prosthodontics

Boken som er den tredje utgaven av denne klassikeren, er beregnet på tannlegestudenter og praktiserende tannleger og har karakter av en lærebok. Den er delt opp i 20 kapitler som gir en kronologisk gjennomgang av emner og prosedyrer som er vanlige ved behandling med avtagbare partialproteser. Språket er klart og layout er bra, men illustrasjonene er for tallrike og av blandet kvalitet. For eksempel er det mange kliniske fotos som bare i begrenset omfang illustrerer det som er intensjonen i henhold til teksten. I tillegg er mange av illustrasjonene i svart/hvitt og av begrenset kvalitet (dårlig kontrast). Imidlertid er mange av strektegningene gode og bidrar til å understøtte forståelsen av stoffet.

Innholdsmessig er det lagt stor vekt på konstruksjonsprinsipper og fremstillingen er preget av mer mekanistiske betraktninger og i langt mindre utstrekning av de viktige biologiske aspektene knyttet til slik behandling. For eksempel er mange av de foreslåtte konstruksjonene unødvendig kompliserte (mange klammere, mange opplegg og stag) og noen av konstruksjonene inkluderer linguale plater som dekker

det marginale området, detaljer som innebærer markerte brudd med de skandinaviske retningslinjene for biologisk/hygienisk utforming av støpte metallskjelett/partialproteser. I boken er det også viet en del oppmerksomhet for omtale og illustrasjon av tekniske prosedyrer, blant annet ansiktsbueregistrering på pasient og tanntekniske prosedyrer som etter denne anmelders oppfatning har fått ufortjent mye plass. I kapittel 7 er det en fin gjennomgang av bruk av surveyor og bestemmelse av innførselsretning/plassering av klammere/valg av klammertype osv., noe som kan være til nytte for mange klinikere. Her er det også mange gode fargebilder som illustrerer tanntekniske prosedyrer. Prinsipper for innslipning av resttannsett og utforming av uttakskroner har fått en god omtale i kapittel 9 selv om antallet illustrasjoner er vel høyt. Etter en omfattende omtale i flere kapitler av tanntekniske prosedyrer for fremstilling av skjelett og ferdig protese, er det et avsnitt som omhandler utlevering, etterbehandling, vedlikehold og reparasjon av støpte partialproteser, temporære (trådklammer) proteser og proteser med spesialfester. Her kan det være en del praktiske tips å hente, men igjen er det en innvending at det er brukt uforholdsmessig mye plass på dette stoffet. Ikke minst gjelder det billedmaterialet, som er av middels kvalitet og til middels utbytte for leseren.

Oppfølging med tanke på vedlikehold av at de biologiske vev har bare fått en summarisk omtale. Referanselistene bærer preg av at en har basert fremstillingen på ikke-skandinavisk litteratur på området. For eksempel savnes Bergmann og medarbeideres viktige etterundersøkelser ved bruk av partialproteser som demonstrerer sammenhengen mellom biologiske forhold og prognose.

Boken kan egne seg som oppslagsverk der en kan hente nyttige tips i kliniske situasjoner, men den egner seg neppe spesielt godt som lærebok på området for tannlegestudenter. Gode alternative lærebøker på dette området er imidlertid mangelfulvare.

Morten E. Berge

Chicago: Quintessence Publishing Co, Inc; 2003. 525 sider, 1264 illustrasjoner, 2 tabeller; ISBN 0-86715-417-9.